

OP PÅ

PISTEN

SKITEMA

SNEEN ER PÅ VEJ, SÆSONEN ER
SKUDT I GANG. VI HAR BESØGT
EN HÅNDFULD AF DE BEDSTE
RESORTS I **FRANKRIG**, **SCHWEIZ**
OG **SVERIGE** OG VISER VEJ TIL
GOD **GASTRONOMI**, DE LÆKRESTE
STEDER AT **OVERNATTE** OG DET
NYESTE **GEAR** TIL DIN NÆSTE
REJSE PÅ SKI.

FREMTIDENS SKIFERIER HANDLER OM MERE END SKI

TEKST KRISTOFFER DAHY ERNST

FOTO PR

GRINDELWALD ER IKKE PÅ RADAREN HOS SYNDERLIGT MANGE DANSKERE. DET ER EN FEJL, FOR DEN SCHWEIZISKE DESTINATION LIGGER I EN AF DE SMUKKESTE DELE AF ALPERNE OG BYDER PÅ MEGET MERE END SKILØB.

HURTIGT TIL TOPS

Eiger Express er en helt ny gondollift, der tager skiløbere og alpint interesserede turister fra Grindelwald til Eiger Glacier Station på bare 15 minutter. Tidligere tog den tur, der nu strækker sig over næsten syv kilometer, over en time med forskellige lifte og gondoler, så den stillesiddende tid er formindsket betragteligt til fordel for tid på pisterne.

ÅBENT ÅRET RUNDT

Grindelwald består af tre skiområder, der alle kan nås fra byen: Grindelwald-First, Grindelwald-Wengen og Mürren-Schiltorn. Kigger man på piste-kortet over terrænet, opdager man hurtigt optegnede linjer, som er andet end de sædvanlige blå, røde og sorte pister. Ligesom mange andre alpedestinationer er forår, sommer og efterår mindst lige så vigtige perioder for turisme som vinteren, og Grindelwald gør et stort nummer ud af vandring, klatring og løb – derfor de afmærkede ruter. Et af de vigtige ultraløb i verdens mest prestigøse ultraløbserie, UTMB World Series, ligger netop i Grindelwald. Det hedder Eiger Ultra Trail og foregår hvert år i juli i grønne bjerglandskaber og forbi bjergsøer og klippetoppe. Mountainbike er også stort i området, og mange steder i byen er det muligt at leje cykler.

HER BOR DU GODT

Hotel Bergwelt er et designhotel, der er en storby værdig. Gode detaljer, gode værelser, men stadig en stemning af at være i bjergene. Når du er mørbanket efter en dag i højderne, kan du genfinde energien i hotellets 800 kvadratmeter store spa-område. Hotellet ligger centralt i Grindelwald.

REJSEN DERTIL

Fly og tog til Geneve, herfra tog til Interlaken og videre til Grindelwald, der må siges at have en af de smukkeste beliggende togstationer i Europa. I modsætning til nogle af de mere kendte schweiziske skidestinationer som Gstaad, Zermatt, Verbier og St. Moritz er Grindelwald fløjet en smule under radaren – du møder stort set ikke en dansker i byen – og det betyder også, at priserne ikke er helt så hampre, som det schweiziske renommé ellers lover.

EUROMAN VAR INVITERET AF GRINDELWALD TOURISM.

ER DU KOMMET I ALPERNE i vintersæsonen med jævn frekvens de seneste 10 år, har du lagt mærke til udviklingen: Det er oftere og oftere, at der simpelthen ikke er nok sne. Engang fandtes det hvide guld i metermål, nu skal man være mere end heldig for at ramme en velfortjent vinterferieuge, der lige passer med nyt snefald og gode forhold.

Få ting er mere deprimerende end at sidde i en gondol og ved selvsyn konstatere den globale opvarmnings meget håndgribelige konsekvenser. Gletsjerne smelter, sneen tør, og bjergsider, der tidligere var dækket af sne, er i langt højere grad end tidligere nøgne.

Og ja: Selvfølgelig kan man stadig stå på ski, og selvfølgelig er der masser af år foran os, hvor skisportsstederne kan byde skiløbere velkommen til alpint skiløb i verdensklasse. Men i takt med klimaforandringer – og nye typer af vinterturister, mere om det senere – gør de mest fremsynede skisportssteder også i tiltagende grad et stort nummer ud af at lokke med andre aktiviteter end velpræparerede pister og effektive lifter.

Sådan et sted er Grindelwald i Schweiz. Byen ligger ualmindeligt smukt i 1.034 meters højde i en dal med udsigt til det monumentale bjerg Eiger, og udover de åbenlyse fordele ved at have 215 kilometer pister i en af de smukkeste dele af Alperne tilbyder Grindelwald også aktiviteter, der rækker langt udover skiløb.

Tag fx liften op til området Grindelwald-First, og gå på det yderste af bjergsiden i 2.184 meters højde på en metalsti, der fører over en hængebro og videre ud på et 'svævende' plateau med ekstraordinær udsigt over både dal og bjerge.

Her fra Grindelwald-First kan du også prøve en af de to svævebaner, hvor man enten glider ned over landskabet på en traditionel svævebane med 84 km/t eller ligger fastspændt på maven og oplever at flyve gennem dalen som en fugl, ligeledes med over 80 km/t. Det er ekstraordinært, og det er ikke noget, man finder på alle skidestinationer.

GRINDELWALD ER OGSÅ HJEMSTED for Europas højest beliggende togstrækning, og stationen Jungfrauoch ligger på toppen af et bjerg i hele 3.454 meters højde. På vej derop kører man ganske enkelt igennem bjerget Eiger, i dag i et topmoderne tog, men indtil for bare få år siden i klassiske gammeldags tog, som havde kørt siden indvielsen i 1946.

Uden at forklejne de danske statsbaner er der her blevet gået til opgaven om at skabe forbindelse bogstavelig talt gennem landet og dets bjerge, og man fornemmer den entreprenante ildhu kombineret med den eventyrlystne alpinisme, der har brændt i pionererne i området.

Fra toppen af Jungfrauoch, som er et UNE-SCO-område, er udsigten fænomenal. Den kommer dog med en bismag. Mod vest strækker gletsjeren Aletsch sig, og med 24 kilometer og 800 meters dybde er den Alpernes længste og største.

Så længe det varer, og her bliver det med

klimaforandringerne meget håndgribeligt: I det 19. århundrede var gletsjeren over 3 kilometer længere, og i år 2100 siger prognoserne, at den kan være skrumpet ind med yderligere 12 kilometer.

Udsigten her er selvsagt god, men når man står der på Europas tag, bliver det meget hurtigt klart, at tingene forandrer sig endog meget hurtigt. Skræmmende hurtigt, faktisk.

DET ER OGSÅ VED JUNGFRAUJOCH, at man har bygget et ismuseum ind i gletsjeren. Yes, man har ganske enkelt hakket sig vej ind gennem isen og skabt en udstillingsoplevelse, der er ulig noget andet, man har set før. Har man brug for et afbræk fra skiene, er det oplagt at bruge en hel dag på en tur til toppen.

Og så var der det med de andre gæster i Grindelwald. For hvor man mange steder er vant til at kæmpe om pladsen i liftkøen med vraltende, skistøvlebærende skiløbere, er der i Grindelwald et helt andet mix blandt gæsterne.

Hos byens turistkontor har man gennem en årrække gjort en indsats for at lokke nye besøgende til, og resultatet er, at man ofte hører sprog som kinesisk, thailandsk og amerikansk på byens stræder og bevaertninger. Man møder også det nye kuld af bjergbegeistrede tilrejsende oppe i terrænet, men de besøger Grindelwald snarere for udsigten, maden og de mange alpine oplevelser, destinationen har at byde på, i stedet for at suse ned ad pisterne.

Når alt kommer til alt, er Grindelwald et godt bud på en vinterdestination, som den kommer til at se ud i fremtiden: med masser af godt skiløb og god stemning i byen – og med en velspækket schweizisk buffet af muligheder og oplevelser for dem, der også gerne vil noget andet end at stå på ski.

En oplagt destination for parret eller familien, der ikke nødvendigvis er de første i liftkøen om morgenen og de sidste til at komme ned fra bjerget om aftenen, men alligevel gerne vil indånde den livgivende alpeluft, vi må se langt efter på vores egne breddegrader ■

GODT PLANLAGT SKILØB

TEKST ANDERS HJORT FOTO PR / OLIVIER ALLAMAND / MAXIME LECLERC / JOURBLANC STUDIO

LA PLAGNE, SOM I VIRKELIGHEDEN ER 11 FORSKELLIGE DESTINATIONER I ÉN, ER INDGANGEN TIL ET KOLOSSALT SKIOMRÅDE FOR BÅDE UNGE OG GAMLE. TILSAT ACTION-FYLDT OFFPISTE OG UDSØGT LOKAL MAD.

BELLE PLAGNE, PLAGNE AIME 200, Montchavin, Montalbert, Plagne Soleil.

Det er med at holde tungen lige i munden, når det kommer til navnene på de mange små byer, som tilsammen udgør La Plagne-området i Tarentaise-dalen i Alperne. Et område, som er det fjerdestørste skiområde i verden.

Men utroligt nok bliver man hurtigt stedkendt. Et velfungerende liftsystem gør, at man på ingen tid kommer op til toppen af Grande Rochette i 2.500 meters højde, hvorfra man kan køre ræs hele vejen ned til Plagne Center. Og er man sulten på meget mere, kan man tage Vanoise Expressen fra Les Coches og over til et helt andet skiområde, Les Arcs. Kabelbanen

her har været i funktion siden 2003, og efter fire minutter ombord har man pludselig adgang til yderligere 200 kilometer pisteløb.

SELVE LA PLAGNE-RESORTET er hyggeligt og indbydende – og det vrirler med ski-in, ski-out-hoteller langs de brede pister i terrænet, hvor et væld af lokale beboere triller ind og får stillet sulten eller tørsten. Alt virker let og ligetil, og blot få steder er der kø til liftene.

På dag to af mit ophold i La Plagne vågner jeg og ser, at sneen har væltet ned hele natten. Så meget, at der er omkring en meter dyb sne uden for mit hotelvindue. Det er belejligt, da jeg og den lille gruppe på tre mand, jeg er afsted med,

HER BOR DU GODT

HOTEL CARLINA
Suveræn beliggenhed midt i landskabet. God morgenmad, godt udvalg, mange stamgæster – og en stor terrasse, hvor man, hvis vejret tillader det, kan nyde sin frokost (prøv fx løgsuppen) i solen med udsigt til de sneklædte bakker.

ANDRE GODE OPLEVELSER

Hvis solen skinner, og det gør den ofte i La Plagne, kør mod toppunktet Le Balcon du Bozelet og nyd den fantastiske udsigt. Hvis der ikke er skyfri himmel, kan en tur på bobslæde-banen længere nede i dalen, som blev bygget til vinter-OL i Albertville i 1992, stærkt anbefales.

REJSEN DERTIL

Samlet kalder skiområderne i La Plagne, Les Arcs og Vallandry sig for Paradis Ski Area. Du flyver til Genève, og herfra tager det cirka 2,5 time i taxa eller minibus. Du kan også køre dertil i bil fra Danmark. Det tager cirka 14 timer.

EUROMAN VAR INVITERET AF ATOUT FRANCE.

netop denne dag skal på tur med en guide fra den franske skiskole, Boubou.

Han kender alle nedfarter i La Plagne som sin egen skibukselomme. Det gælder også de semi-hemmelige steder. Fx viser han vej til fantastisk offpiste på bagsiden af Bellecote-bjerget, hvor pudderet har fordelt sig, og selvom sigtbarheden er lav, når vi at køre et par suveræne timer før frokost.

ET ANDET STED, BOUBOU viser os vej til, ville vi aldrig selv have haft en ærlig chance for at kunne finde. Nemlig restauranten Chalet du Plain Bois Chez Laurette. Den ligger i en hytte i landsbyen Plan Bois. Pludselig drejer Boubou af pisten, kører ud i ingenmandsland og fortsætter ad et langt, let skrånende stykke. For enden af det, på et plateau omgivet af fyrretræsskov, troner hytten frem.

Vi stiller skiene, tramper indenfor og bliver mødt af værtinden Isabelle Gentil. Hun har tændt op i pejsen og tilbyder os straks et par sutsko hver, så vi kan få varmen tilbage i tæerne.

”Ruten hertil går ad langrendsløjper og via offpiste, men hvis I en anden gang er i La Plagne, kan I også kigge efter slædehundene. Deres rute går også her forbi,” siger Boubou.

Restauranten er i sandhed en lille, gemt perle. Hytten har, fortæller Isabelle Gentil, været i hendes families ejendom siden 1895, hvor hendes bedstefar plejede at mødes med sine venner til et glas vin og et spil petanque. Siden blev det til et spisested, som er opkaldt efter værtindens mor, Laurette.

Det er, fortsætter Isabelle Gentil, normalt en rigtig god idé at reservere bord, hvis man vil spise frokost på Chalet du Plain Bois. Det forstår man godt, for betjeningen er personlig og afslappet, og maden og vinen er rustik og velsmagende, eksempelvis deres gedeost-salat og Savoyard-fondue med et tilhørende godt glas Chignin-Bergeron, den lokale hvidvin. ■

FIRE STEDER, DU SKAL SPISE I COURCHEVEL, MERIBEL OG LES MENUIRES

TEKST OLIVER BODH LARSEN

FOTO PR

FROKOST PÅ LA CAVE DES CREUX

Første stop på programmet: **La Cave des Creux**. Det er helt afgjort ikke den billigste frokostrestaurant på tværs af Alperne, men nu befinder vi os i De Tre Dale, og så skal man som bekendt sørge for at have det godt. Fransk skiløb rimer på det gode liv – og således også her på La Cave des Creux, hvor du med en formidabel udsigt ud over løjper og bjergtinder kan nyde lokale retter sammen med et godt glas vin fra restaurantens meget pæne vinkort. Eller du kan gøre som os og bestille en steak bearnaise og mærke livsglæden stige proportionalt for hvert opholdt sekund. Incroyable! *cavedescreux-courchevel.com*.

AFTENSMAD PÅ AZIMUT

Courchevel er de riges legeplads. Bare spørg dem, der bor på et af byens femstjernede hoteller, hvor det billigste værelse står til 5.000 kroner per nat, og hotellets egen vognpark udelukkende består af Rolls-Royce-modeller. Heldigvis behøver det ikke være dyrt bare for at

være godt. På Azimut, der kan bryste sig af en enkelt Michelin-stjerne, får du en afsindigt fin menu til 65 euro. Med denne blev vi blandt andet trakteret med lokal ørred og fransk kaviar, perlehønebryst og alskens oste fra en vogn på fire hjul. Også her har de styr på deres vinkort. Stedet er hyggeligt og uden fine fornemmelser, personalet venligt og jordnært trods den halvtynde bjergluft. *restaurantazimut.com*.

FROKOST PÅ MAYA ALTITUDE

Fra Courchevel kan man på sine ski stikke over til Meribel. Og det er her, vi tager den næste frokost. Mere specifikt på Maya Altitude. En suverænt flot sten- og trækonstruktion med panoramisk udsyn over landskabet. Hvis solen skinner – og det gjorde den, da vi var på besøg – er det et urimeligt godt spot. Og er man tilmed så heldig at rulle med fransk guide, så er *c'est la belle vie* garanteret på Maya Altitude. Hvis du af en eller anden årsag ikke planlægger at have en franskmænd på nakken, så følger her den lokalt fødte Laurents menu til

fri afbenyttelse: en steak på størrelse med en othelloagkage, frites, en frisk salat og tre glas rødvin. Bon appetit! *www.maya-altitude.com*.

AFTENSMAD PÅ L'ALPIN STEAK HOUSE

Okay, her til sidst et tip til noget, der for det blotte øje måske ikke er helt nemt at regne ud: I Les Menuires, et overordentligt stort område i et i forvejen gigantisk resort, ligger der et 'steak house' ved navn L'Alpin, men lad dig hverken slå ud af navnet eller restaurantens ydre. Den er – for nu at skære ind til benet – ikke en æstetisk guldmedalje, men det er fuldstændig underordnet. Du skal nemlig sørge for at bestille en aften i et af restaurantens udendørstelte. Det er ganske genialt. Her sidder man så under en af olielamper oplyst teltduk, nærmest som om man er undervejs på en farefuld ekspedition i arktisk ingenmandsland. Bortset fra, at der serveres drinks af et gedigent sødt personale, mens der for snuden af dig bliver lavet raclette, så teltdugen drypper af ost. *l'alpin-lesmenuires.fr*.

EUROMAN VAR INVITERET AF ATOUT FRANCE.

UDSTYRSPARAT

BJERGENE KALDER. OG DU MÅ ALDRIG GÅ NED PÅ **DET GODE GEAR**. VI HAR HÅNDPLUKKET DET BEDSTE PÅ MARKEDET.

HOVEDRET

Borte er tiden, hvor det kun var de største vovehalse, der kørte med hjelm. I dag er det kun de stædigste alpetyper, der insisterer på at køre hovedløst på ski, og det er godt, at det nu i langt højere grad reglen end

undtagelsen, at vi pakker knoppen ind på pisten. Der findes selvfølgelig kønne og mindre kønne hjelme, og Spektrum har lavet en af dem, der ligger øverst i første kategori. *Spektrum Bunner til 1.919 kr.*

HYLSTER

Der er ikke så meget halloj med disse bukser i to lag, som både er vind- og vandtætte, så du kan holde dig varm i al slags vejr. Helly Hansen er normalt garant for teknisk skitøj fra øverste hylde, og det er også tilfældet i Sogn Cargo-bukserne. De har ventilationslynlåse, så du let kan regulere temperaturen, og både på bagen og knæene er stoffet forstærket og isoleret med Primaloft-teknologien. Sagt med andre ord holder de dig både tør, giver åndbarhed og sikrer din mobilitet på pisten og inde mellem trækronerne. *Helly Hansen Sogn Cargo Pant til 1.599 kr.*

HELT TØR

Klättermusen har siden 1975 haft en stor stjerne i outdoor-miljøet. Det er ikke så mærkeligt, for firmaet fra Åre ved om nogen, hvordan man skaber tøj, som kan holde til de helt store udfordringer i bjergene. Denne skaljakke i tre lag lavet af genanvendt polyester er elastisk og fleksibel.

Vindtæt og vandtæt og optimal til både offpiste, langrend og ski-touring. DuraCoat-funktionen sørger for, at jakken både er ekstremt slidbar, samtidig med at du uden problemer ligner én, som har stået på ski, siden du omtrent kunne gå, og så let som ingenting kan lave en 360. *Klättermusen Brage 2.0 til 5.199 kr.*

BIG FOOT

Ja, skistøvler er stadig noget af det mere ukomfortable fodtøj, man kan iføre sig. Men der er sket meget siden 80'ernes modeller med indstigning bagfra og få muligheder for at

spænde til. Se bare her på Tecnica, der er en af verdens førende producenter af støvler, som både er nogenlunde behagelige at have på og som samtidig gør dig til en bedre skiløber. *Tecnica Cochise til 4.089 kr.*

INDERST INDE

Når det bliver rigtig koldt, er der kun ét svar: merinould. Det inderste lag, der skal sidde tæt til kroppen, isolerer og varmer, og skulle dine anstrengelser på bjerget få dig til at overophede, hjælper det også med at komme af med sveden. Falke har lavet et sæt, der tilmed modarbejder svedlugt. Der er ikke et øje tørt. *Falke Long-Sleeve Wool Tech fra 1.050 kr.*

LAVINEHJÆLP

Det kan ske for den bedste. At blive fanget i en lavine. Hvis det sker, og det er heldigvis uhyggeligt sjældent, har du brug for en del forskellige hjælpemidler. Du kan blandt andet købe en lavinerygsæk, hvor du trækker i et håndtag og straks fylder en airbag på 200 liter op. Hvis en af dine kammerater bliver fanget under sneen, har du primært brug for to ting: en lavinesøger (en bipper) fra fx Mammut, en sonde og en skovl, så du kan grave dem op. Her er vores bedste råd at søge mod lavineeksperterne Ortovox, hvis skovl har en integreret sav, hvilket gør det let og hurtigt for dig at skære gennem hårde overflader. *Ortovox Kodiak Saw til 750 kr.*

GODT PAKKET

Hvad enten du er til ski eller snowboard, har du her svaret på dine bønner om en god, funktionel rygsæk. Der er plads til din hjelm indeni, og dine ski eller dit board kan fastgøres på siden, hvis du skal bevæge dig opad. Designet er enkelt, og stoffet er slidstærkt, men mest af alt er det den megen plads, som gør valget indlysende. Du kan snildt pakke både din madpakke smurt på hotellet om morgenen, ekstra undertøj, kamera og alt muligt andet grej i rygsækken, som desuden også inkluderer en isøksesholder og en sidelomme til værktøj, snacks og andre småting. *Db Snow Pro Backpack 32L til 1.599 kr.*

KLARSYN

Det er fedt at få alpesol i dit vinterblege ansigt, når du fører dig frem til afterski. Men når du su-ser rundt i terrænet, skal det meste af dit ansigt være pakket væk bag et par gode goggles. Den kridhvide sne er hård for øjnene, så de skal pak-kes ind, og på overskyede dage med fladt lys kan det rigtige par glas i dine skibriller gøre, at du kan se konturer i sneen og dermed navigere udenom de værste pukler. *POC Nexal Clarity til 1.699 kr.*

SLIDSTÆRK

Det amerikanske mærke Black Diamond med base i Utah har skabt gear til skiløbere og bjergbestigere siden 1957. Deres femfinger-handske kommer i gede-læder og fleecefor og har PrimaLoft Gold-isolering, som holder sneen ude. Inderhandsken er derfor godt varm, mens en manchete med velcrolukning sørger for, at den al-tid sidder, som den skal. Vigtigst er dog, at området omkring håndryggen har ekstra polstring med EVA-skum. Det gør, at hand-sken kan modstå alt det, du tager imod, når det fx gælder trægrene og styrt på pisten. *Black Diamond Spark-handsker til 629 kr.*

VÆSKE-HOLDIG

Om det så er varm solbærsaft, kaffe el-ler iskold energidrik, der gør det for dig, er denne termofla-ske din sikkerhed for, at du aldrig skal tørste ude i fjeldet. Primus-flasken fås i flere farver og stør-relser fra 0,35 liter til én liter, og ind-holdet holdes med en isolerende dob-beltvæg både varmt og koldt i minimum seks timer. For at åbne flasken skal du blot trykke på inder-ingen i toppen, og, nå ja, låget på fla-sken fungerer også som kop. Genial opfindelse. *Primus termoflaske til 190 kroner.*

SPÆNDT OP

I sammenligning med hypede, street-smarte skimærker som Faction, Armada og Black Crows kan et klassisk brand som Völkl godt gå under radaren. Ikke desto mindre står Bayern-firmaet, som blev stiftet helt tilbage i 1923, for teknisk avancerede ski baseret på tra-ditionelt håndværk, og du skyder aldrig helt skævt med et par Völkl. Slet ikke, hvis du vælger M6 Mantra, sjette generation af mær-kets 96 mm brede freeride-ski. Den indre konstruktion består af poppel- og bøgetræ, den ydre af metal og vibra-tionsdæmpende carbon. Vi lover dig, at du kommer til at køre stærkt. *Völkl M6 Mantra til 4.600 kr.*

NÅR SNEEN UDEBLIVER

TEKST ANDERS HJORT FOTO PR / LUKA LEROY

DA JEG ANKOM forventningsfuldt til Les Deux Alpes og regnede med, at jeg skulle stå på ski uafbrudt i fire dage, blev jeg forbløffet. Det var januar, og altså et tidspunkt på sæsonen, hvor sneen normalt er rigelig. Men hvad jeg så, var et skisportssted, hvor der mange steder ikke var sne. Brune pletter på bakkerne. Et kig fra byen op mod bjergene og pludselig forstod jeg, der normalt kun kender de snedækkede alper fra vintermånederne, at landskabet under sneen jo mest af alt ligner noget, der minder om landbrug.

Ikke desto mindre er det den nye virkelighed, mange skisportssteder i Alperne står over for. For det, jeg oplevede, da jeg ankom, er desværre ikke et særsyn.

Og det er ikke kun Les Deux Alpes', der lider nød. Det kan ske – og kommer formentlig til at ske – for ethvert alpint resort sydpå. Om det så er i Frankrig, Italien, Schweiz eller Østrig. Det altafgørende element, de mangler mest af alt i småbyerne – skiudlejerne, restauratørerne, skiguiderne, lavinespringerne oppe i bjergene, som tager ud, når der ikke er lys på pisterne – for at de kan overleve, det er ... ja, sne.

Nogle taler allerede nu om, at de fleste skisportssteder i Alperne, som ligger under 1.800 meters højde, om 10 eller 20 år ikke længere vil kunne fungere som netop det, de er, skibyer, der ellers i hver sæson har været vant til at tiltrække tusinder af turister. Man søger højere opad, mod den sne, der trods alt falder, og mod de gletsjere,

der endnu findes. En. En skræmmende tanke. Men hvordan kommer fremtiden så til at se ud for de destinationer, der ikke har snegaranti hele sæsonen?

NÅR MAN HAR stået på ski i mange år, som jeg har, og tager afsted på skiferie, er man vant til at ankomme til destinationen og så ellers komme hurtigst muligt ud i terrænet. Hvorfor ellers pakke alt det tunge udstyr, alt det varme tøj, alle de skisokker? Derfor er det en kættersk tanke overhovedet at begive sig op i bjergene uden at have ski under fødderne.

Men det er netop det, jeg gør et par dage inde i mit ophold i Les Deux Alpes. Her befinder jeg mig nemlig på en el-mountainbike på vej op ad

ADSKILLIGE SKIRESORTS I DE FRANSKE ALPER, HERIBLANDT LES DEUX ALPES, ER TVUNGET TIL AT GÅ NYE VEJE PÅ GRUND AF KLIMAFORANDRINGERNE. DET ER BESTEMT IKKE KUN DÅRLIGT.

LES DEUX ALPES

Resortet blev til, ved at de to alpe-landsbyer Mont-de-Lans og Vénosc blev koblet sammen. Tilsammen er de i dag ét skiresort, Les Deux Alpes, hvor det nu er muligt at tage en lift fra 1.650 meters højde og helt op til 3,600 meter.

HER BOR DU GODT

Chamois Lodge. Et top-designet boutique-hotel. God bar. Kæmpe vinkældere. Rustik indretning.

HER SPISER DU GODT

Raclette og ostefondue på La Grange. Kødfondue på Le Cellier. Tapas på Chez Nous 2. Og er pengepungen til mere, så gå efter Michelin-restauranten Le P'tit Polyte. Og derefter, hvis tørsten melder sig, gå mod Smithy's Tavern, La Grotte du Yeti og – sidste stop på dødsruten, hvis du er mere til fest end godt skiløb – Umbrella Bar og Pano Bar.

DET SKAL DU OGSÅ OPLEVE

Les Deux Alpes har alskens nedfarter både til begyndere og øvede. Hvis du har mod udfordringer på øverste niveau, så søg mod det berygtede La Grave. Det kræver dog mindst en dagtur med guide. Gå ellers efter La Fee, som byder på noget af det bedste offpiste i Alperne.

REJSEN DERTIL

Norwegian, Easyjey og SAS flyver til Genève. Herfra tager det tre timer i taxa eller minibus. Hvis du gerne vil være klimavenlig, så hop på TGV-forbindelsen fra Paris til Grenoble, hvorfra du kan køre videre op til resortet.

EUROMAN VAR INVITERET AF SUNWEB.

en af bjergsiderne At tage på guidede ture på el-mountainbikes er blot et af utallige nye tiltag, som skisportsstederne tilbyder, når sneen ikke er tilstrækkelig til ordentligt skiløb.

Vi kører i en gruppe på omkring 15 mand. En del af os sejler rundt, andre går i stå. Jeg kæmper, på trods af ihærdig hjælp fra en af guiderne fra selskabet Mountain Biking Trails, med overhovedet at få cyklen til at gøre, som jeg gerne vil. Det virker også naturstridigt, at det skal være så nemt at køre opad. Tyngdepunkt og tråd er helt anderledes, når man har strøm på cyklen.

Jeg er lige ved at give op. Men pludselig er den der. Jeg forstår, hvad der skal til. Først i helt lavt gear, så i *sportsmode*, så mere fart på.

I fælles flok bevæger vi os lidt længere op i terrænet. Gor et kort stop, og så bliver der givet tegn til, at vi skal vende cyklerne og køre nedad. Jeg følger straks i hjulet på instruktøren foran mig. Det går vanvittigt hurtigt, og det er næsten – men også kun næsten – som at stå på ski. Selvom hjulene ofte er ved at skride ud under én, er det en vild frihedsfølelse at køre på mountainbike i den sne, der trods alt er, hvis man først mestrer teknikken.

Derfor begynder nogle af os selvfølgelig at køre lige lidt hurtigere, og så, bom, ryger en af de andre i gruppen direkte ud over styret på sin cykel. Det ser voldsomt ud, fra der hvor jeg står. Men han er hurtigt oppe igen.

DEN FØRSTE AFTEN, DA JEG ankom til byen, sad jeg sammen med hele den flok. Jeg var afsted med, på restauranten Le Sherpa ved hovedgaden i Les Deux Alpes. Den er ejet af en hollænder fra Rotterdam, som er emigreret hertil og omtaler resortet som 'sin nye by'.

Ikke overraskende var det overordnede samtaleemne rundt om bordene den manglende sne i Alperne generelt. Nogle er fortrøstningsfulde omkring, at sneen nok skal komme. Andre, at det mest af alt handler om at nyde sneen, mens den er her, fordi de godt ved, at det er en stakket frist.

Vi talte også om alle de tiltag, mange af de forskellige resorts i de forskellige lande har igangsat. Såsom at hyre alskens eksperter ind og gøre alt for at bibeholde bare en del af de gletsjere, der trods alt stadig er tilbage. Et fint initiativ, selvom det i mine øjne kan være naivt at tro, at man kan stille noget op mod naturens gang, når først det er for sent.

Senere på aftenen kom diskussionen ind på, hvad man så ellers skal tage sig til, hvis man drager til Alperne, og sneen ikke daler bare i nærheden af, hvad vi ellers har været vant til.

For måske virkeligheden bliver, at ingen af os fremover på nogen måde som skiturister vil kunne regne med, hvordan vejrsituationen vil være på et givent tidspunkt på skisportsstederne i den sydlige del af Europa.

Igen, jeg gæstede Les Deux Alpes i begyndelsen af januar. På dag et var der varme, næsten forårsagtige temperaturer. Så skiftede vejret, skyerne kom, og senere samme aften stod jeg på den halvt indendørs, halvt udendørs Umbrella Bar, omgivet af i omegnen af tusinde, vildt festende hollandske gymnasielever, mens regnen styrtede ned uden for tellet.

På dag to var der overskyet til at begynde med. Senere tittede solen frem, og så, ud på de tidlige aftentimer, begyndte sneen at falde fra himlen i utrolige mængder.

På dag tre vågnede vi til en skyfri himmel. Blændende solskin. Masser af sne ude i terrænet. Perfekt sigtbarhed.

Den omskiftelighed er også en del af fremtidens skiløb. Resten af den dag bod på suverænt skiløb. Og var en utvetydig reminder om, hvor fantastisk en ferieform, det trods alt stadig er at være på ski. Man skal blot berede sig på, at der ikke bliver stillet nogen garantier. ■

TEENAGERE I UGE 7. AMOKFEST PÅ BARERNE OG KØDANNELSE FORAN MALAYSIA.MEN **VAL T.** ER MEGET MERE OG ANDET END DET. ISÆR HVIS DU KENDER DE GODE STEDER – OG VED, HVORDAN DU FINDER DEM.

DEN ANDEN SIDE AF VAL THORENS

**HER SPISER DU
OGSÅ GODT**

LA FRUITIÈRE
Gemt inde bag det famøse afterski-koncept La Folie Douce ligger denne restaurant, som faktisk er et virkelig godt spisested. Udsigten er fænomenal, og hvis man kan abstrahere fra festen om hjørnet, er her overraskende god mad til prisen.

REJSEN DERTIL

Sådan kommer du til Val Thorens. Norwegian, Easyjet og SAS flyver til Genève. Herfra tager det tre timer i taxa eller minibus.

EUROMAN VAR INVITERET AF ATOUT FRANCE.

NORMALT KENDER DU Val Thorens, i folkemunde Val T., som et skisportssted, hvor danske gymnasieklasser hvert år valfarer til i uge 7. Festen er nærmest nonstop, og skiløbet er sekundært. Og hvis du har teenagebørn, har du formentlig også hørt historier om, at de i timevis har stået i kø for at komme ind på Malaysia, den kolossale undergrundsnatklub, hvor der er plads til 2.500 gæster.

Val Thorens blev opført som en satellitby i begyndelsen af 1970'erne. Køn er den ikke, men den har en magnetisk tiltrækningskraft på særligt unge mennesker, der i højsæsonen omdanner byen til en alpin kulisse for deres udskjelser med gymnasievennerne. Der er fart på.

Men Val T. har også helt andre ting at byde på. Eksempelvis gastronomiske oplevelser og hotelophold, som er svære at finde på samme niveau andre steder i Alperne.

Søger du fx ned i dalen og væk fra alfarvej, finder du restauranten **Chez Pépé Nicolas**. Stedet er familiedrevet gennem generationer, oprindeligt boede her hyrder helt tilbage til 1870, og nu, mange år senere, fungerer Chez Pépé Nicolas som et selvforsynende landbrug med blandt andet fiskedam, ostemejeri og fritgående dyr.

På solskinsdage er der et stort leben udenfor, men indenfor er der blot fem borde, og for rent

faktisk at komme hen til restauranten, skal du enten finde vej på ski, gåben eller i taxi.

I så fald kan du så hoppe ombord i en menu, der frister med et væld af Savoie-specialiteter som tartiflette, raclette og forel med mandelflagger, mens du også kan forvente at få serveret en lokalt lagret genépi, en likør, undervejs.

ET ANDET GODT STED at søge fred og ro fra festlarmen i Val Thorens er luksushotellet **Le Fitz Roy**. Det firestjernede hotel ligger midt i hjertet af byen og er det højest beliggende hotel af sin art, qua placeringen i 2.300 meters højde.

Der er direkte adgang til hotellet på ski, og fra pisten er der indgang til en elevator, som kører dig ned til skiopbevaringsrummet, hvor dine ski står aflåst i et opvarmet skiskab.

Det er luksus, der virker, for dem der skal have det så bekvemt og nemt som muligt.

Læg dertil, at Le Fitz Roy har en spa-afdeling, som matcher de fleste storbyhoteller i samme kategori. Og at morgenmaden på stedet er i særklasse. Her får du hjemmelavet granola, bacon og polser, og de kan, hvilket virkelig ikke er standard mange steder, lave en perfekt *eggs benedict*.

Hvis du så endelig har lyst til at bevæge dig udenfor, har Le Fitz Roy formentlig også en af de mest fornemme beliggenheder i Val Thorens.

Direkte ud til det centrale torv på skisportsstedet. Direkte udsigt til horderne på Malaysia. Og her er der kun larm om natten. Men det lever man fint med. På afstand. ■

ÅRE RUNDT

ÅRE ER IKKE SOM DE FLESTE ANDRE SKISPORTSSTEDER. BYEN KALDER SIG 'DET ALPINE HJERTE AF SKANDINAVIEN', HVILKET IKKE ER HELT SKUDT VED SIDEN AF. HER FÅR DU INSIDERENS GUIDE TIL SVERIGES STØRSTE SKIOMRÅDE.

REJSEN DERTIL

Fra København til Åre er der omkring 1.125 kilometer. Åre ligger dermed nogenlunde lige så langt væk fra den danske hovedstad, som Alperne gør. Det tager cirka 14 timer at køre fra København til Åre og selvsagt kortere tid fra Jylland med færge fra enten Hirtshals eller Frederikshavn. Du kan også hoppe på et nattoget, som på vejen gør stop i Stockholm.

OFFPISTE

BAKSIDAN

Den mest kendte offpiste-strækning i Sverige ligger på østsiden af Åreskutan og byder på fantastisk skiløb, som matcher, hvad du kan opleve i Alperne. Tag op til toppen af Åreskutan på egen hånd, eller book en tur med Tjärnströms snescooter-shuttle. Hovedpisten nedad er bred med en 35-graders hældning, som gradvist flader ud og indbyder til store, åbne sving. Hvis du vil have det mere vildt, så søg mod den lille pist Bananen, hvor der er utallige muligheder for hop, gå op ad Lillskutan, og kør ned, eller prøv kræfter mellem træerne i den såkaldte Star Wars-skov, og ræs videre ned mod dalstationen Saddle Express.

ÖSTRA RAVINE

En ægte Åre-klassiker. Den store, klare gryde, som dominerer dit synsfelt på højre side, når du kigger op mod det højeste punkt på Åreskutan. Toppen af Östra Ravine har i årtier fungeret som legeplads for resortets mest hårdkogte *freeridere*. Hvis du har massive nerver af stål, kan du også begive dig ud på det ekstreme klippehop Högsta Högsta, et hop på 35 meter. Er du til mere roligt, om end i nogle passager stejlt skiløb, skal du i stedet sætte kursen mod Musberget.

TOTTSKOGEN

Her får du ægte svensk skovskiløb. Tag Fjällgårdsexpressen helt op, og vælg din rute på forhånd ned gennem den tætte birkeskov. Et godt råd er at være tjep på fødderne og at køre en dag, hvor der er god sigtbarhed. Er der det, og er sneen dyb, byder Tottskogen på sjovt og udfordrende skiløb.

PIST

STÖRTLOPPET

Åre har tre gange afholdt VM i styrtløb, og det forstår man godt, når man stryger ned ad den suverænt længste og bedste piste i Sverige. Når hele Störtloppet er åben, og der er god sne, taler vi næsten 900 højdemeter fra fineste skuffe i et kuperet terræn, som suger alt ud af dine ben og samtidig fylder dig med endorfiner og adrenalin.

MULLFJÄLLSBACKEN

Den skjulte perle i Åre. En flot, bølgende nedkørsel fra toppen af Duved-liften og hele vejen til bunden. Pisten er så god, at den bliver brugt af de lokale unge, når de skal dyste i at køre fartkonkurrencer.

SLALOMBACKEN

En stejl, sort piste, som tidligere lagde hus til Åres slalomkonkurrencer - fx var det her, Ingemar Stenmark knuste al modstand i sine velmagtsdage i 70'erne og 80'erne (hvor den svenske slalomkonge blandt andet hentede to guldmedaljer ved OL og fem ved VM). I dag fungerer Slalombacken primært som en (voldsomt hurtig) freeride-piste.

HER SPISER DU GODT UDE I FJELDET

CROWDED HOUSE

Hyggeligt sted i Björnen-området med gode burgere, lokal øl på fad fra Åre Bryggcompagni og rare lokaler. Kunne lige så godt ligge i Colorado. crowdedhousearebjornen.se.

MR BRAMWELL'S WIGWAM

Det kan godt være, der ikke altid er fuldt blus på varmen i den lille tipi på toppen af Tegeffjäll, men det opvejes til fulde af de unikke omgivelser, vaflerne og de gode playlister i højtalerne.

HUMMELSTUGAN

En af Åres mest klassiske restauranter helt oppe i piste-systemet. Maden og stemningen er på internationalt niveau (prøv fx deres gullasch-suppe). Og så er udsigten suveræn. wersens.se/hummelstugan.

HER SPISER DU GODT I ÅRE BY

PARKVILLAN

Her får du de bedste burgere i Åre og noget af resortets bedste øl, som produceres i kælderen i samme bygning i mikrobryggeriet Åre Ölfabrik. parkvillan.se.

WERSÉNS

Klassisk bistro med adskillige højdepunkter på menukortet, lokale råvarer fra Jämtland, gode pizzaer og ... elgtatar. wersens.se.

BROKEN

Som at træde ind på en amerikansk diner. Burgers, nachos, fajitas og alt muligt andet comfort-food i afslappede omgivelser. broken-are.com.

SUPPER

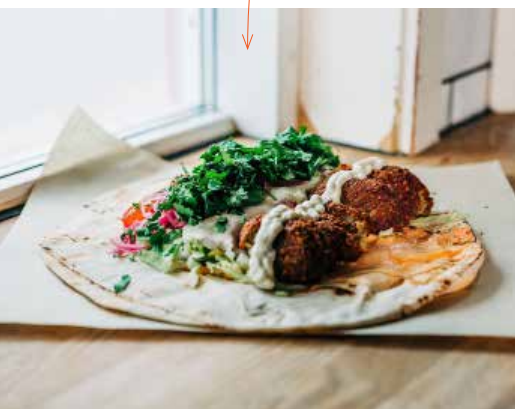
Sydamerikansk fusionsmad på højeste niveau. Prøv også deres cocktails, fx Dill & Tonic eller Pisco Inferno. supper.nu/are.

VINBAREN

Det uden sammenligning mest omfattende vin-kort i Åre. Som at gå direkte fra sneen og ind på en lille, travl frokostrestaurant i Paris eller andre livlige steder. vinbaren-are.com.

J&F FALAFEL

Den bedste fastfood i Åre består af hjemmelavet falafel og serveres fra en lille hytte af Johan og Abbas og Ali fra Afghanistan. johanandfriends.com.

HER BOR DU GODT

HOTELL GRANEN

En klassiker. Her har man drevet hotel siden 1916. Rustikke omgivelser, hyggelige værelser og fantastisk morgenmad. aregranen.se.

COPPERHILL

Et af resortets mest luksuriøse spa-hoteller, idyllisk beliggende på toppen af Förberget med direkte udsigt til det sneklædte landskab. copperhill.se.

ÅREGÅRDEN

Det ældste hotel i Åre, som så dagens lys i 1895. Ligger midt i byen, en kort gåtur fra Bergabanen-liften. aregarden.com.

ÅRE RIPMON

Et magisk sted i vildmarken. Retreatet bliver drevet af Petter og Mikaela Askergrén, og her kommer du, vi lover det, helt ned i gear. [@areripmon](https://www.instagram.com/areripmon).

HER SKAL DU FESTE

FJÄLLGÅRDEN

Hvis du ikke har nogle fine fornemmelser, indbyder dette ikoniske Åre-hotel på løssluppen afterski med dans på bordene, live-koncerter og (sic!) fællessang. fjallgarden.se.

BYGGET

Natklubben i to etager med plads til ikke færre end 1.200 gæster. Indfinder du dig først der, er det ikke sikkert, du kommer ud på ski dagen efter. bygget.se.

ÅRE SESSIONS

Hver vinter afsluttes sæsonen i Åre med denne musikfestival, som tidligere er blevet gæstet af blandt andre The Hives og Little Simz. Dit liftkort gælder som adgangsbillet. aresessions.se.

ANDRE GODE OPLEVELSER

ÅREGUIDERNE

Har du lyst til en ekstra vild oplevelse i bjergene, er det Åreguiderne, du skal have fat i. Siden 1985 har de arrangeret ture med blandt andet offpiste, langrend og snescooter. areguiderna.se.

RIVERLODGE HUSKYS

Hører under Åreguiderne og tager dig med ud i fjeldet på hundeslæde. riverlodgehuskys.se.

ÅRE BRYGGCOMPAGNI

Hjemmebryggerne Anders Abrahamsen og Daniel Fink leverer øl med masser af smag og sjæl. Prøv fx deres pale ale, 'Fjällen'. arebryggcompagni.se.

